

ผลประโยชน์และการใช้ง่ายในการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมือง
กับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร

นางสาวฉัตรแก้ว บูลสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-065-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1644 b847

THE BENEFIT AND COST IN POLITICAL ACTION OF POLITICAL PARTIES AND
DEMOCRATIC DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS

Miss Chatkaew Bulsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-065-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลประโยชน์และการใช้จ่ายในการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมือง
เมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวฉัตรแก้ว บลสุข
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Signature

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Signature

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

Signature

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน)

Signature

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ฉัตรแก้ว บุลสุข : ผลประโยชน์และการใช้จ่ายในการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร (THE BENEFIT AND COST IN POLITICAL ACTION OF POLITICAL PARTIES AND DEMOCRATIC DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน, 243 หน้า. ISBN 974-632-065-3

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์จากการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองและโดยประชาชน ตลอดจนอิทธิพลของการให้ความสำคัญในลักษณะเช่นนั้น ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย พร้อมทั้งศึกษาว่าการที่ประชาชนไม่รู้แก่นของปัญหาชุมชนมีส่วนทำให้ประชาชนยอมรับประโยชน์ส่วนตนหรือไม่

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พรรคการเมืองให้ความสำคัญทั้งประโยชน์ส่วนรวมและชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญในระดับเดียวกัน ถึงแม้ว่าวิธีการที่จะได้มาซึ่งชัยชนะจะนำไปสู่ประโยชน์ส่วนตัวของประชาชนก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนให้ความสำคัญทั้งประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ส่วนตน แต่ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และพบว่าการที่ประชาชนไม่รู้แก่นของปัญหาชุมชน มีส่วนทำให้ประชาชนยอมรับประโยชน์ส่วนตน การที่พรรคการเมืองและประชาชนให้ความสำคัญกับผลประโยชน์จากการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมืองในลักษณะเช่นนี้ เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย

พรรคการเมืองให้ความสำคัญกับนโยบาย กับการแก้ไขปัญหาที่แก่นของปัญหา และกับประโยชน์ส่วนรวม แต่นโยบายของพรรคยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะเป็นปัจจัยที่ชักจูงให้เกิดการสนับสนุนพรรค จากประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายได้ และการแก้ไขปัญหาที่แก่นของปัญหา ตลอดจนผลประโยชน์ส่วนรวมนั้น ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ในเขตเลือกตั้งมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของประเทศ อีกทั้งพรรคการเมืองและประชาชนยังคงให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตัวของประชาชน ดังเช่น การซื้อเสียงและการขายเสียง จึงทำให้ประชาธิปไตยในมิติของกระบวนการ และมิติของหลักการ ยังไม่พัฒนาอย่างเต็มที่

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ ผู้พิมพ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

##C430029 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD: PUBLIC INTEREST / PERSONAL INTEREST

CHATKAEW BULSUK : THE BENEFIT AND COST IN POLITICAL ACTION OF
POLITICAL PARTIES AND DEMOCRATIC DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF
BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : PROF. KANOK WONGTRANGAN, Ph.D.
243 pp. ISBN 974-632-065-3

The purpose of this research is to study the importance given to the benefit from political action of political parties by political parties as well as the people and also to study its affects on democratic development. The research also includes an attempt to answer whether the people's ignorance of the core of social problems plays a part in making them accept personal interest or not

The outcome of the research is that political parties give equal importance to public interest and electoral success, though the ways to victory are appeal to personal interest of the people. As for the people, they give more importance to public interest than personal interest. The fact that the people are ignorant of the core of social problems makes them accept personal interest. The way that political parties and the people give importance to the benefit from political action of political parties partly causes problems in Thai democratic development.

Political parties give importance to making policies, to studying the core of social problems in order to solve them successfully and to public interest. However, parties' policies are still not clear enough to draw support from the people who will get benefit from the policies. Solving problems from the core and making public interest are still limited to electoral constituency rather than extend to the whole country. The fact That political parties and the people still give importance to personal interest of the people results in selling and buying votes and makes it hard for the country to attend full process democracy and principle democracy.

ภาควิชา..... การปกครอง.....

สาขาวิชา..... การปกครอง.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต..... ผู้ตรวจแก้.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอุปการะ ความปรารถนาดี และความร่วมมือ
ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งเป็นสิ่งอันควรที่ผู้เขียนจักขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

สำหรับ คุณสกลิต และคุณเสวีรัตน์ บุลสุข พ่อและแม่ผู้ให้โอกาสในการศึกษา

สำหรับ ศ.ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน ผู้เป็นครู

สำหรับ ศ.จรรยา สุภาพ รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

รศ.ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ รศ.ประหยัด หงษ์ทองคำ ผู้มีความปรารถนาดี และมีคำแนะนำ
ให้ผู้วิจัยเสมอ

สำหรับ รศ.พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทักษ์ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ที่เมตตาเอื้อเอ็นดู
ผู้วิจัย และทำให้ผู้วิจัยคิดในสิ่งที่ไม่เคยคิด และกล้าทำในสิ่งที่คิด

สำหรับ โก้, สันติ, จี๊อด, น้องเอ, น้องปู, พี่บุญสม, พี่ลี, พี่ตัน, พี่ต่อ, ฝน, เอ็ด,
บ๊ิก, ตี๊ก (และครอบครัว) พี่น้องและเพื่อนที่คณะ ที่ให้กำลังใจ คำแนะนำ ความช่วยเหลือ

สำหรับ บุษและครอบครัว, เอ้และครอบครัว, ปราง, ตี๊กกบ, บีม, พลอย เพื่อนเก่า
ที่ยังคงมีความเป็นเพื่อน และมีกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

สำหรับ คุณรองรัตน์ และคุณเรืองวิทย์ ดุษฎีสุรพจน์ คุณบงกชรัตน์ ขจรประศาสน์
คุณศักดิ์ชัย ช้วนและลิ้ม คุณวินัย อ่ำรัมย์ คุณอุตร ตันติสุนทร คุณสฤต สันติเมทนีดล
คุณอำนาจ ชนะวงศ์ คุณสมบูรณ์ ทองบุราณ คุณธำรงค์ แสงสุริยจันทร์ คุณสุดารัตน์
เกตุราพันธ์ คุณสมิคร สุนทรเวช คุณเสนีย์ คำสุข คุณทรงพล โกวิทศิริกุล คุณสุเมธีร
พงศ์นิพนธ์ และท่านอื่น ๆ ที่มีได้ออกนาม ผู้ให้โอกาสและผู้ให้ข้อมูลความเป็นจริง

สำหรับความผิดพลาดของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ถือว่าเป็นข้อบกพร่องทางปัญญา ความ
สามารถ และความคิดของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว

ฉัตรแก้ว บุลสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภาพ.....	ม
บทที่	
1. บทนำ	1
ปัญหาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
สมมติฐานในการศึกษา.....	7
คำนิยามสำคัญที่ใช้ในการศึกษา.....	7
วิธีการศึกษา.....	8
ขอบเขตในการศึกษา.....	9
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
กรอบความคิด.....	13
2. ประชาธิปไตย.....	33
ความหมายของประชาธิปไตยตามนัยของภาษา.....	33
ประชาธิปไตยในยุคคลีกโบราณ.....	34
ประชาธิปไตยในนครรัฐกรีกโบราณ.....	35
ประชาธิปไตยในความหมายของนักปราชญ์กรีกโบราณ....	36
อิทธิพลของความคิดกรีกโบราณต่อความคิด	
ประชาธิปไตยยุคต่อมา.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวความคิดและความเชื่อพื้นฐานของประชาธิปไตย.....	47
สรุป.....	72
3. พรรคการเมือง.....	85
ความนำ.....	85
ความหมายพรรคการเมือง.....	87
ความสำคัญของพรรคการเมือง.....	90
สรุป.....	94
4. วิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ส่วนแรก.....	100
การชี้ปัญหาของประชาชนและพฤติกรรมอันเป็นผลของการ ชี้ปัญหา.....	102
ส่วนที่สอง.....	145
การให้ความสำคัญกับประเภทการใช้จ่ายและประเภทของ ผลประโยชน์ในการดำเนินการทางการเมืองของ พรรคการเมือง.....	147
สรุปการให้ความสำคัญกับประเภทการใช้จ่าย และประเภทของ ผลประโยชน์ในการดำเนินการทางการเมืองของพรรค การเมือง โดยพรรคการเมืองและโดยประชาชน.....	173
การให้ความสำคัญกับประเภทการใช้จ่าย และประเภทของ ผลประโยชน์ในการดำเนินการทางการเมืองของ พรรคการเมือง โดยพรรคและโดยประชาชน กับการพัฒนาประชาธิปไตย.....	181
5. สรุปผล และการเสนอแนะ.....	224
บรรณานุกรม.....	238
ประวัติผู้เขียน.....	243

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากรตัวอย่าง (ประชาชน) ที่ใช้ในการศึกษา.....	98
4.2	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการสอบถาม จำแนกตามประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น การรู้แก่นของปัญหา การไม่รู้แก่นของปัญหา ผลต่างของการรู้แก่นของปัญหา และการไม่รู้แก่นของปัญหา.....	119
4.3	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการสอบถาม จำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ที่ทำให้ไม่เกิดประโยชน์ส่วนรวม.....	120
4.4	ความเห็นของพรรคการเมือง เกี่ยวกับความสำคัญของผู้สมัคร และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผู้สมัคร.....	148
4.5	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของพรรคการเมือง.....	150
4.6	ความเห็นของพรรคการเมือง เกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลต่างๆ ที่พรรคใช้ และที่พรรคให้กับประชาชน ในการแข่งขันเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว.....	151
4.7	ข้อมูลในการแข่งขันเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของพรรคการเมือง.....	154
4.8	ความเห็นของพรรคการเมือง เกี่ยวกับความสำคัญของงบประมาณต่างๆ ที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้งบประมาณดังกล่าว.....	155
4.9	งบประมาณที่พรรคใช้ในการเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของพรรค.....	157

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.10	ความเห็นของพรรคการเมือง เกี่ยวกับความสำคัญของบุคลากรที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้บุคลากรดังกล่าว.....	158
4.11	บุคลากรที่พรรคใช้ในการเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของพรรค.....	159
4.12	ปัจจัยที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้ง.....	160
4.13	ความเห็นของประชาชน เกี่ยวกับความสำคัญของผู้สมัคร (ผู้สมัครที่ประชาชนเลือกลงคะแนนให้) และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผู้สมัคร.....	162
4.14	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของประชาชน ประชาชนให้ความสำคัญหรือเลือก ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติต่างๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังตารางต่อไปนี้.....	164
4.15	ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลต่างๆที่พรรคใช้ และที่พรรคให้กับประชาชน ในการแข่งขันเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว.....	165
4.16	ข้อมูลในการแข่งขันเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของประชาชน.....	167
4.17	ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของงบประมาณต่างๆที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้งบประมาณดังกล่าว.....	168
4.18	งบประมาณที่พรรคใช้ในการเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตามความเห็นของประชาชน.....	169
4.19	ความเห็นของประชาชน เกี่ยวกับความสำคัญของบุคลากรที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้งและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้บุคลากรดังกล่าว.....	170

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.20	บุคลากรที่พรรคใช้ในการเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญ ตาม ความเห็นของประชาชน.....	171
4.21	ปัจจัยที่พรรคใช้ในการแข่งขันเลือกตั้ง.....	172
4.22	แสดงปัจจัยที่พรรคใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้สมัคร.....	216
5.1	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการสอบถาม จำแนกตามประเด็นปัญหาที่ หยิบยกมาให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นการรู้แก่นของปัญหา การไม่รู้แก่น ของปัญหา ผลต่างของการรู้แก่นของปัญหา และการไม่รู้แก่นของปัญหา...	229
5.2	ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการสอบถาม จำแนกตามเกณฑ์ที่การ ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ที่ทำให้ไม่เกิดประโยชน์ส่วนรวม.....	229

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงปัญหาที่เกิดจากการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยอาศัยเกณฑ์คือการ ได้รับเงินจากผู้สมัคร.....	105
2	แสดงความเป็นแก่นปัญหาของการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยอาศัยเกณฑ์ คือการได้รับความช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวจากผู้สมัคร.....	109
3	แสดงความเป็นแก่นปัญหาของการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยอาศัยเกณฑ์ คือการที่ตนมีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร.....	113
4	แสดงความเป็นแก่นปัญหาของการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยอาศัยเกณฑ์ คือการที่ตนทนหันหันต่อเรื่องผลการเลือกตั้งไว้.....	117
5	แสดงความเป็นแก่นปัญหาของการฝ่าฝืนกฎจราจร.....	124
6	แสดงการสรุปความเห็นของประชาชน เกี่ยวกับความเป็นสาเหตุ และความเป็นผลของการปฏิบัติตามกฎจราจร และการลดลงของสภาวะ วิกฤตของการจราจร.....	126
7	สาเหตุของการฝ่าฝืนกฎจราจร.....	131
8	แสดงการชี้ปัญหาของผู้ที่มีความคิดเห็นว่าการมีประมาณรถส่วนตัว มากกว่าผิวถนน เป็นสาเหตุ/แก่นหนึ่งของปัญหาวิกฤตสัญจร.....	137
9	การชี้ปัญหาของผู้ที่ไม่มีความเห็นว่าการมีปริมาณรถส่วนตัวมากกว่า ผิวถนน เป็นสาเหตุหนึ่งของวิกฤตสัญจร.....	138